

Příloha k protokolu o SZZ č. ....

Jméno: Kateřina Pospíšilová

Vysoká škola: **FF JU v Č. Budějovicích,**
Ústav estetiky a dějin umění

Obor: **Estetika**

Datum odevzdání posudku: 12. 6. 2016

Oponent práce: **Mgr. Ondřej Dadejík, Ph. D.**

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

CO JE UMĚLECKÁ KRITIKA?

.....
(téma)

Bakalářská práce Kateřiny Pospíšilové se věnuje pojmu umělecké kritiky. Autorka si klade za cíl prozkoumat nejen sám pojem kritiky obecně, ale i základní typy kritické praxe, její jednotlivé druhy a nástroje. „Oporu“ příslušné části práce mají tvořit teoretické spisy z 20. století, věnované pojmu umělecké kritiky, přičemž autorka se soustředí převážně na studii věnovanou kritice z pera Francise E. Sparshotta, ke které, vedle některých drobných rozšiřujících odkazů, připojuje krátké shrnutí jednoho z esejů Umberta Eca na dané téma. Druhá část práce měla být aplikací získaných rozlišení na konkrétní materiál, tj. na „české umělecké kritiky jedné osobnosti, která publikuje v odborném časopisu, jedné osobnosti publikující v denním tisku a jedné osobnosti publikující na veřejném internetovém portálu“ (s. 4).

Vzhledem k deklarovanému záměru lze prohlásit, že práce se drží uvedeného plánu. Po dvoustránkovém úvodu proporčně značně převažuje sice přehledné, ale opatrné shrnutí Sparshottových rozlišení (20 stran), k němuž je připojen spíše dodatek v podobě poznámky o Ecových úvahách (4 strany). Navazující srovnání vyznívá dosti asymetricky (4 strany). Avizovaná aplikace nechybí, ale je předvedena na pouhých pěti stranách a není příliš jasné z jak širokého vzorku autorka vychází, tzn. v jakém období a v jaké šíři daný materiál sleduje. Naznačené typologii, stejně jako využití distinkcí získaných z předchozí analýzy tedy chybí empirické ukotvení. Jinými slovy není průkazné, zda-li si autorka – aniž bych ji z něčeho takového podezíral – pouze nevybrala pro aplikaci kritické texty, které se jí hodí.

Po ryze obsahové stránce postrádám v úvodní fázi dvě věci. Za prvé, jedná-li se o tak klasické téma jako je „filozofie kritiky“ (mj. jeden z konkurenčních názvů estetiky jako filozofické disciplíny), bylo by přece jen na místě zmínit úctyhodné dějiny tématu jak v 18., 19. a 20. století. Za druhé, právě na tomto pozadí by pak bylo možné zdůvodnit, proč jsou vybráni takoví (nepochybně významní a zajímaví) autoři jako Sparshott a Eco.

Pokud se zaměřím na hlavní část práce, tedy na rozbor Sparshottova příspěvku, zmínil bych postupně několik z mého hlediska zajímavých momentů, které by mohly práci prohloubit a tímto dostat o stupeň dále a jednu kritickou poznámku, resp. otázku na závěr.

Pokud autorka na s. 14 tvrdí, že „V konceptu kritiky jako výkonu (performance) totiž nevychází dovednosti z pravidel řemesla, tak jak je tomu například u konceptu kritiky jako řemesla, ale spíše náleží jedincům, jako individuálním osobnostem, které výkon provádí“, mohla by odkázat na dnes takřka povinné zdroje otevírající toto téma (Hume, Kant a mnoho dalších). Za důležitou považuji pozornost, která je v práci věnována – Sparshottovým prostřednictvím – vztahu (resp. neoddělitelnosti) popisu a hodnocení, bylo by však více informativní poukázat na diskuse na toto téma v analytické estetice a tuto důležitost čtenáři objasnit (Ziff, Beardsley, Zemach aj.).

Podobně v souvislosti, v které je zmíněna Sparshottova teze, podle níž: „řící, jak nějaká věc vypadá, se s určitostí jeví jako něco jiného, než řící, jak dobrá ta věc je, avšak dle Sparshotta nelze říci, že je nějaká věc dobrá nebo špatná, aniž bychom zároveň neprovedli popis té věci a neposkytli o ní informace“ (16), by bylo možné pokračovat a osvětlit téma přinejmenším nejznámějším příspěvkem na toto téma v anglo-americké estetice, tj. Waltonovou studií o vlivu kategorií (popisů) na vnímání a oceňování uměleckých děl.

Humovské téma, stejně jako možnost jej rozvinout a ukázat hlavní „problém“ kritiky – objasnit specifičnost této činnosti – (např. skrze slavný článek Franka N. Sibleyho „Estetické pojmy“) se vrací u zmíněného Sparshottova postřehu, podle něhož „neexistuje žádný kompletní popis věci“. Autorka tvrdí, že „k dokonalému popisu by musely existovat nějaké standardy, které by přesně určovaly, co v takovém dobrém popisu má být. Taková pravidla však nemáme, a proto popis jednoho kritika nebude stejný jako popis druhého kritika, jelikož pohled každého na věc se liší“ (17–18). Vystávají tradiční otázky: Znamená to, že se kritikové ve svých soudech pouze různí? Jaký smysl by potom taková činnost měla? Nezapomíná autorka na skutečnost, že uvedené úvahy jsou součástí diskuse, odehrávající se na půdě západního myšlení již od 17. či 18. století a které měly právě podstatný podíl na vzniku estetiky jako discipliny zamýšlející se mj. nad účelem a povahou umělecké kritiky? Obdobné rozvinutí a ukotvení by si dle mého soudu zasloužilo i velmi zajímavé téma „kritiky jako umění“, a to právě v návaznosti na problém spočívající v předpokladu (kritických) pravidel a jejich notoricky známé absenci. Společné jádro obou činností, kterým je kreativita, nikoli mechanické opakování, by se dalo, jak se domnívám, tímto způsobem lépe uchopit.

Na závěr ona kritická připomínka, která ústí v otázku. Sparshottova interpretace, podle autorky předpokládá, „že i známé dílo recipient nezná a skrze interpretaci mu [kritik] pomůže dílo poprvé objevit. Přivede recipienta k objevu, jak je dílo vytvořeno a proč právě takto a ne jinak. Nezhodnotí dílo pouze jako dobré nebo špatné, ale ukáže, proč je považováno za dobré nebo naopak za špatné. Taková kritika nechá každému jeho vlastní požitek a ukáže mu důvod tohoto požitku. To právě recenze nedokáže realizovat v plné míře, a proto je pro Eca jedinou opravdovou formou kritiky sémiotická analýza, která stejně jako Sparshottova interpretace vede k vysvětlení a pochopení díla“. (35) Mohla by autorka u obhajoby vysvětlit, jak je možné přivést recipienta k objevu „jak je dílo vytvořeno a proč právě takto a ne jinak“ a přitom „mu nechat jeho vlastní požitek a ukázat mu důvod tohoto požitku“? Předpokládám, že recipient a kritik na počátku nevidí a tedy neoceňují to samé.

Bakalářská práce Kateřiny Pospíšilové je gramaticky i stylisticky na odpovídající úrovni a z výše uvedených důvodů ji doporučuji k obhajobě. Pokud se autorka vyrovná s připomínkami školitele a oponenta, doporučuji práci hodnotit stupněm **velmi dobře**.

Návrh hodnocení:

velmi dobře

.....
podpis oponenta bakalářské práce

V Litoměřicích dne 12. 6. 2016

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	Dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte